

רשימת ספרי "בן מלך"

שיצאו לאור עד עתה:

- חג המצות
- ספרית העומר וחג
- חג המצות
- ימי כיבוש המצרים - נלות
- ימי נוראים
- חג הסוכות
- חנוכה
- ימי המצרים
- חג המצות של פסח
- בעניני מצות הממיות
- שמירת שבת
- חג המצות
- שיר השירים
- שבת פרשת

ניתן להשיג: mechonenlelech@gmail.com | ירחון גיליון מס' 101
 בארץ: ניתן להשיג
 sales@yefenofbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת שמיני

באה יחד עם העבודה. ולכן רק במקום שעושים העבודה - דהיינו בבית המקדש - שם יזכירו שם המפורש בברכת כהנים, כי במקום שהוא באה הברכה כפשוטו של הפסוק 'מזבח אדמה תעשה לי והבאת עליו וגו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך', כלומר שבמקום שישנה עבודה שם ישנה ברכה. וכן הוא בפסוק שלפנינו בפרשת שמיני, שמפורש להדיא שתיכף כשירד אהרן מעשות החטאת והעולה אז וישא את ידיו ויברכם. ומבואר גם כאן,

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם (ט, כב)
 ברכה זו ברכת כהנים היא, כמו שפירש רש"י דהיינו ברכת יברכך, יאר, ישא - הנאמר בפרשת נשא (במדבר ו, כג). ובירושלמי (תענית ד, א) איתא 'ברכה זו סתומה היא, עד שבה הכתוב ופירשה, יברכך ה' וישמרך' וגו'. הרי שכאן נכתב בכללות שאחר עבודת ישראל באה להם ברכת כהן, אך פרטי הברכה מפורשים רק לקמן בפרשת נשא.

ואכן חז"ל למדו מהפסוק כאן כמה דינים השייכים בברכת כהנים, כגון שצריכים לישא כפיהם בשעה שמברכים, ושצריך לעלות בעבודה [בברכת רצה], ומי שאינו כשר לעבודה אינו מברך (סוטה לח א-ב).

אמנם כבר נזכר האב והשורש של ברכת כהנים בפרשת יתרו, דכתיב (שמות כ, כא) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך", והכוונה כפירוש רש"י שם: 'בבית הבחירה', ומקורו בגמרא (סוטה לח). שלא ניתן רשות להזכיר את שם המפורש בנשיאות כפיים לברך את העם אלא בבית הבחירה. ונמצא שברכת כהנים נזכרה בספר שמות ובספר ויקרא דנו, וביותר בספר במדבר - שם נתפרשה כל הפרשה כולה עם פירוט הברכה המשולשת: יברכך, יאר, ישא.

הצד השווה שבכל מקומות הללו, שברכת הכהנים

בגליון

פרשת שמיני

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

בענייניא דיומא

קרנן העומר ושתי הלחם
 כהמשך לחג המצות..... עמוד 8

חכמה ומוסר

שלא יהא לבך חלוק על המקום..... עמוד 10

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים

ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכונינו

הרב **החפץ בעילום שמו** שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך

תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה

לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

להנחות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"

אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל-054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל-052-7616048

אדר תש"פ

בגזית ה' יתבדר

זה יהיה לכם מקודש הקדשים

בשורה טובה לקהל לומדי התורה והוגיה

שמחים אנו לבשר ללומדי התורה בכל אתר ואתר,
על צאתו לאור עולם והפצתו של הספר לו ציפו רבים

בן מלך על התורה ויקרא חלק א

מאת

מרן רבינו הגדול בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

אשר שמשיא זכו ליה לפתוח שערי אורה בדרכי לימוד המקראות בדרך המפרשים הקדמונים ראשונים ואחרונים ו"ל וכה לבאר בהירות כמין חומר כיצד דרשות חז"ל משתלבים ומתאחדים עם פשוטו של מקרא ופיקע שמיה זה מכבר בכל מקצועות התורה והעבודה ובביאורי החומש.

ועתה זכינו לבושם הזה שעדיין לא בא כמותו כאשר פרש את אדרת ביאורו על ספר 'ויקרא' בסגנונו המיוחד, לבאר מעשה הקרבנות והלכות הקדשים וכל ענייני פרשיות אלו, וממש בקע אור חדש בשחקים.

טעמו וראו!

ומתוק האור וטוב לעיניים לראות את השמש

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות, אצל נציגי הקהילות
ובמסמן בן מלך בטענות mechonbenmelech@gmail.com

באר"ב ניתן להשיג בטענות המייל maadoney@gamil.com
בברכת התורה
הנהלת מכון 'כתבי בן מלך'

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע
בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

עקב המצב ניתן להזמין בטלפון 054-8422488, ושליח יביא לכם את הספרים לבית

בשורה טובה למבקשי ה' ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים 'קו בן מלך'

03-3077354

שלוחה 1-3-5

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע ובעניינא דיומא
שמעו ותחי נפשכם
ויחי רצון שנטפה להגדיל תורה ולהאדירה
מכון כתבי בן מלך
ההנהלה

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

- ספרים
- למקור הטעה
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על תפנית חומשי תורה
- שיעורים
- על חז"ל
- ספרים
- המת והמחשבה
- ביאורי סודות
- ספרים
- אמונת ומסורת
- בטאון
- תורה ודעה
- אומנים
- תורה ודעה

הנצחות תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מחשבה מכון

תלמידי 34 מטה במטה

עמודות השנה כפוי מנסת
לשמעון מיקווי רבינו
מודלקים לפי נקודים
בכל התחומים

המשת ספרו בן מלך
בשורת ומסודית ברום העולם

טלפון והחזרת 054-8422488

כתובת אהוב ישראל 1/9

ביתר עילית

קמפוס מוסדות לפי מקום 46

תלמידי הארצות

mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות בן מלך

יתברך נרצה בעבודת ישראל, טוב בעיניו לברכנו על ידי כהניו.

אמנם ברכת 'שים שלום' אינה המשך התפילה, שהרי כבר שאלנו צרכינו כל הצורך, אלא כל עצמה של ברכה זו תיקונה כנגד ברכת כהנים, ואף כך נקראת ברכה זו בלשון המשנה - 'ברכת כהנים' (ראש השנה לב.). שאחר שה' ברכנו על ידי כהניו בגין העבודה, מבקשים אנו בברכת שים שלום, כי אכן תחול עלינו הברכה ונתברך מאתו בשלום, וכדאיתא במגילה (יח.) מה ראו לומר 'שים שלום' אחר ברכת כהנים, וכתבי ושמנו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, ברכה הקדוש ברוך הוא שלום. וכל תוכנה של ברכה זו, הוא הרחבה ופירוש בתוכן ברכת כהנים, ויבואר במקום אחר (עיין 'בן מלך' פרשת נשא ו, כד-כה).

ובכך יבואר מה שהשוו חז"ל להלכה עבודת הכהנים לברכת כהנים, ואמרו (סוטה לח.) 'מה משרת בעמידה אף מברך בעמידה', כי אכן ברכת הכהנים חלק מן העבודה היא.

ויש לפרש משמעות הדבר, שכשעושים העבודה לפניו יתברך, מזכירים את שמו ומכבדים אותו במקומו, אזי חפץ הקב"ה להחזיר ברכה לישראל על העבודה שעשו לפניו - ומאליו מובן ששלוחי הברכה הלא הם הכהנים עצמם שהם הנבחרים לעבודת הקרבנות, ובאותה מדה אף הם המברכים את ישראל בשם ה' - וכלשון הכתוב (דברים כא, ה) "כי בם בחר ה' אלוקיך לשרתו ולברך בשם ה'", הן לשרת והן לברך, הכל בשליחות ובבחירה אחת. והנה בוודאי מסתבר שעצם בחירת הכהנים אינה 'לברך', שכן ברור שעיקר בחירתם ועניינם הוא לעשות העבודה לפניו, אלא משתמע כאמור שמתוך שהם בעלי שירות העבודה במקדש הרי הם גם בעלי הברכה לישראל בשמו יתברך.

וכל זה נכלל נרמז בלשון הפסוק "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך" היינו שהברכה שייכת למקום מקדש ה', והיינו במקום העבודה בבית הבחירה, כמו שמתפרש שם הפסוק. הווי אומר, שהשכר חלף עבודת ישראל הוא - שהקב"ה מברכם. כך שהברכה היא תוצאה מן העבודה, והני כהני שלוחי

שהברכה היא חלק השייך לעבודת הכהן במקדש. ואף בפרשת נשא שהזכרה ברכת כהנים כשלעצמה, כבר ביאר הרמב"ן דאולי לכן היא סמוכה למה שנאמר שם (במדבר ז, א) "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" כי ברכת כהנים אכן שייכת לזה.

והמתבאר בזאת שאין גדר מצות ברכת כהנים כמצוה לעצמה, שהקב"ה רוצה לברך את עמו ישראל באהבה, ולכן ציוה על הכהנים שהם נכבדי העם, שיברכו את ישראל בשמו. וכפי שהיה משמע מרהיטות לשון התורה בפרשת נשא, שנאמר (במדבר ו, כג) "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם" וגו'. אלא מאחר דחזינו ששורש ברכת כהנים כבר בא בפסוק שלפניו, שבירכם אהרן הכהן תוך כדי העבודה, וכן הוא בפרשת יתרו כאמור, נראה לפרש כדלעיל שאף ברכת כהנים המבוארת בפרשת נשא באה ג"כ מצד העבודה של הכהנים, שמחמת העבודה נובעת המצוה לברך את העם.

ואף שלמעשה יש מצות עשה של ברכת כהנים העומדת בפני עצמה, ולכן היא נוהגת גם בזמן הזה שאין לנו בעוה"ר עבודת קרבנות במקדש, וכרהיטות לשון החינוך (מצוה שעה) 'שנצטוו הכהנים שיברכו ישראל בכל יום וכו' ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן' כך שהיא אינה תלויה למעשה בעבודה! מכל מקום שורש הדברים יסודו במה שהכהנים שייכים לעבודה, ונראה כי מן הטעם הזה עולים הכהנים לדוכן בברכת 'העבודה', כמו שלמדו שם מן הפסוק שלפנינו: 'אמר ר' יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה, שנאמר 'וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים', מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה' (סוטה לח.).

כלומר שאע"ג שאין מברכים ברכת כהנים עד שמסיימים את ברכת 'מודים' שהוא סיום סדר ברכות התפילה [וטעם הדבר יבואר במקו"א בעו"ה], אך חובת ברכת כהנים חלה מעת אמירת 'ברכת עבודה'. והיינו שלאחר כל התפילה - שהיא כנגד העבודה - אנו מתפללים ברכת 'רצה', שתהא תפילתנו מקובלת לפניו בעולה וכקרבן, ויהא נרצה בעבודתנו, ומתוך כך שהוא

1. ועיין בביאור הלכה (סימן קכח ד"ה דור): דמדאורייתא יוצא [הכהן] בברכה בעלמא כשמברך אותם אפילו שלא בשעת תפלה.

דרחמנא הם הם הממונים על כך לברך בשמו. כמו שעשה אהרן הכהן בירידתו מעשות החטאת והעולה שבירך את בני ישראל ברכת כהנים.

ואמנם ברכת כהנים כתובה ברמז ובגילוי שלוש פעמים בתורה, ובכל מקום לפי עניינו, בספר שמות שהוא ספר עם ישראל - באה ברכת ישראל להיותם עם מבורך. בספר ויקרא שהוא ספר העבודה - באה ברכת ישראל חלף לעבודתם כמבואר לפנינו בארוכה, ובספר במדבר שהוא ספר המלכות [כפי שיבואר א"ה במקומו] באה הברכה כחלק מגיוני המלכות וקירבת המלך והעם, שהעם מקבל את ברכת המלך בשמו, ועוד יבואר בפרשת נשא (בחלק הפסוקים שם, ובחלק המאמרים - מאמר ד). אך כאמור, שורש הברכה הלזו נובעת מן העבודה לפניו וכחלק הימנה.

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישמו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם (י, א)

דעות רבות בין חכמינו ז"ל מה היה חטאם, ומה היא אותה האש הזרה אשר לא נצטוו. יש אומרים שהיה פגם בצורת היכנסם למקדש - או שנכנסו שתוי יין, או בלא רחיצת ידיים ורגלים, או מחוסרי בגדים. יש אומרים שהיה פגם בהנהגתם כשלעצמם - או שלא היו להם בנים, או שלא נשאו נשים. יש אומרים שהיתה בהם התנשאות - או שהורו הלכה בפני משה רבם, או שהיו מהלכים ואומרים מתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג שררה על הציבור. ראה בש"ס ובמדרשים [ועי' בכלי יקר כאן שליקט כל הדעות].

אך ברור הוא שהמה היו גדולים וקדושי עליון, כמו שהעיד ואמר משה בשם ה' לאמר "בקרובי אקדש" (פסוק ג), עליהם אמר ה' "ונקדש בכבודי" (שמות כט, מג), כפירוש רש"י כאן: אל תקרי בכבודי אלא במכובדי; אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך.

וממה שהתורה מפרטת את חטאם בפסוק שלפנינו "ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם" שמע מינה שלא היה בהם חטא אחר כי אם זה. וצריך לומר שכל הדעות הנ"ל נכללו בדבר הזה.

הנהגה לפי הדעה הרווחת 'לא מתו בני אהרן אלא

על שהורו הלכה בפני משה רבן' (עירובין סג. יומא גג.), וכפי שדייק רבי ישמעאל בתורת כהנים (שמיני א) 'יכול אש זרה ממש, תלמוד לומר אשר לא צוה אותם, הכניסוה בלא עצה וכו' שלא נמלכו במשה רבן'. יש לדקדק מזה, כי עצם הכנסת האש הזרה לא היה בו גדר פגם מצד עצמו, אלא במה שמיעטו מכבודם של משה ואהרן.

אשר מכל זה מבואר, שמעשיהם היו רצויים באמת, אלא שלא הורשו לעשות על פי דעתם ועצתם כנגד דעתו של משה. וכאן היתה הטעות ולא בעצם המעשה שהקריבו אש זרה. ואכן מכאן למדו חכמינו חומרת הדין של 'המורה הלכה בפני רבו' שהוא חייב מיתה. והכוונה גם כן בענין זה, כאשר יתכן שהתלמיד צודק בעצם הוראתו ובשיקול דעתו כדת של תורה, אך עצם הדבר שמורה כנגד רבו, או שאינו נמלך בו זה עצמו הוא הטעות.

ואמנם נראה בזה, כי גדלותם של נדב ואביהוא היתה בבחינת 'תורה שבעל פה' [כדאיתא בשער הגלגולים (הקדמה לח) שרבי עקיבא היה גלגול של נדב ואביהוא], ולכן היו שקולים למשה ולאהרן, ובאור החיים הביא בשם הזוהר שעודו היה במדרגה גדולה מהם. וכן מפורש הוא במאמר שהביא רש"י שאמר אהרן למשה 'שהם גדולים ממני וממך'. וביאורו, שמדרגת תורה שבעל פה יש בה יתרון מעלה על תורה שבכתב, [כדאשכחן שלא היה יודע משה רבינו מה מדבר רבי עקיבא עם תלמידיו בתורה, ותשש כוחו (מנחות כט:)]. ונדב ואביהוא הם השיגו אותה, ולכן מצד זה אכן היה להם יתרון על משה ואהרן.

אלא שעדיין לא הגיע זמנם, וכל עוד שמשה ואהרן קיימים, והמה נביאי ה' המביאים לישראל את התורה שבכתב, ולא הגיע זמן תושבע"פ להיגלות, אין להם להורות הלכה בבחינה אחרת של תורה שבע"פ.

אך הם במדרגתם הנשגבה בתורה שבע"פ הבינו שהוכשרה השעה להקטיר קטורת - 'אף הם בשמחתם כיון שראו אש חדשה עמדו להוסיף אהבה על אהבה' (תורת כהנים שמיני א) - וזה כנגד דעתו של משה רבינו, ולכן אף אם לא טעו בעצם ההלכה שסברו, אך ההלכה הזו איננה קיימת כל עוד שמשה ואהרן חיים וקיימים, ועל כן האש שלהם אש זרה היא. ואף אחר גילוי תורה שבע"פ הלא ישנה הלכה זו, שאין לתלמיד להורות הלכה בפני רבו, וזה לא מפני שהתלמיד טועה, אלא

שההלכה נקבעת לפי הרב, בבחינת 'באתרא דמר הלכה כמר' הרווח הרבה בש"ס. והחידוש הוא, שאף אם התלמיד זכה להשיג איזה עומק יתר על הרב, כמו שהיו בני אהרן נקראים 'גדולים' ממשה ואהרן, אין התלמיד רשאי טרם הגיע זמנו להורות שלא כרבו.

ובדרך זו נראה ביאור דברי הגמרא (סנהדרין נב. ובמדרש ויק"ר כ, י): וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן, אמר לו נדב לאביהוא: אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור וכו'. אשר בוודאי לא ניתן להיאמר על צדיקים אלו שהתורה מעידה בהם 'בקרובי אקדש', כמי שהיו תאבים לשלטון ח"ו, אלא הכוונה שכבר צמאה נפשם לזכות לכתרה של תורה שבעל פה, דהיינו אחר תקופת משה ואהרן, אשר אז כבר תחול ההלכה כמוהם, והם ידעו שכבר השיגו עומק התורה המתחדשת הזו. על דרך לשון המדרש: 'אימתי הם נטועים דברי תורה באדם הזה, בזמן שבעליהן נאספים מהן' (במדב"ר יד, ד), היינו כשרבו נאסף אז גדל כוחו של התלמיד וניכרת מעלתו, ולכן מחמת שהשיגו חכמת תורה שבע"פ איוו להעלות בזה אחר מיתת משה ואהרן.

וראה עוד 'בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות' (ל"ג בעומר, שער ב מאמר ד), בבירור מדרגתם של נדב ואביהוא, ודמיונם לרבי עקיבא עמוד תושבע"פ, ביחוד בבחינה הזו של 'בקרובי אקדש'.

**מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש...
וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו...
ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום,
הייטב בעיני ה' (י, יז-ט)**

ביאור חז"ל כמובא ברש"י, שמשה רבינו סבר כי כל שלושת השעירים שהקריבו ביום זה - שעיר עזים, שעיר נחשון ושעיר ראש חודש - רשאים לאוכלם היום באנינות, אבל אהרן הכהן חילק בין קדשי שעה לקדשי דורות, וסבר כי ההיתר הלזה נאמר רק כלפי שני השעירים שהם קדשי שעה [לצורך המילואים והקמת המשכן], אבל השעיר שהוא לדורות [שעיר ראש חודש] אין לו לאוכלם באנינות. ועל חילוק זה נאמר להלן (פסוק כ) "וישמע משה וייטב בעיניו".

ומה שלא עמד משה רבינו על חילוק זה, משום שסבר שאין לחלק בציווי זה בין קדשי שעה לקדשי

דורות, ועל זה גופא היה הוויכוח בין משה לאהרן. ויעויין באור החיים (פסוק טז) שכתב כי באמת אף משה הסתפק בעצמו בדבר, ולא החליט בדעתו. והטעם שקצף עליהם מפני שהכריעו מדעתם בדבר שאפילו הוא עדיין לא ידע כיצד לצוות עליהם על פי דיבור ה'. ויש לעיין מה הם צדדי הספק לדון כאן, ומה היתה הכרעת אהרן שקיבלה את ההסכמה של משה.

והנראה, כי משה סבר שההיתר לאכול באנינות חל על כל הקרבנות הנקריבים בו ביום, לא שנא קדשי שעה או קדשי דורות. שכן כל עיקר הטעם שאין להם היום הלכות 'אונן', מפני שאנינותם היא על מיתת בני אהרן, אשר כבר נאמר עליהם - "הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד" (פסוק ג), וכפי שפירש הרשב"ם בפשוטו של מקרא, שמצד כבוד רוממות תפקיד הכהונה והתייחדותם לשמש את קונם, אסור היה להם להראות אותות אבילות ואנינות.

נמצא אפוא, כי מה שלא היה להם דיני אונן, אין זה משום שעדיפה עבודת הקרבנות על דיני אבילות והאנינות, אלא כשם שכהן גדול לדורות אין האונן מחלל עבודתו, וזה מפני שבאמת אינו אונן כמו כהן הדייט, שאכן האנינות מחללת ופוגמת את העבודה, אבל הכהן גדול אינו כן, שלגודל הפלגת מעמדו ודינו אינו יוצא מן המקדש כי שם ביתו, ואין הוא שייך כלל לעולם שמבחוץ. ואכן בכך מתקדש שמו יתברך, כשרואים שאינו מתאונן וממשיך בעשיית העבודה.

ובפעם הזאת, לא רק הכהן גדול הותר לעבוד באנינות, אף בניו כהני הדייט היו כמוהו. מה גם באכילת הקרבנות, שזה אסור גם לכה"ג - 'כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל' (יומא יג), כי האכילה צריכה להיות בשמחה, וצער מיתת הקרובים פוגם בכל זאת בקדושת האכילה. אמנם כאן שמיתת בני אהרן גרמה והביאה את קדושת המשכן, ממילא אין כאן בחינת צער כלל, והותר להם אף לאכול באנינות. [ואכן חידוש הוא באכילה יותר מבעבודה, כי העבודה לפני ה' היא, אבל אכילה היא דין פרטי של הכהן שצריך לאכול חלקו מאישי ה' בשמחה ולא בצער אנינות. ואעפ"כ לא נהג כאן דין אונן].

מעתה זהו שלא סבר משה לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות, דכיון שבפועל אין להם חפצא של אנינות ואבילות, ואין כאן דיני ומציאות צער כלל, מה הפרש יש בין קרבן לקרבן, וכשם שהותר להם שעיר

הותרו להם, אבל שעיר ר"ח שנקרב בתורת 'קדשי דורות', אף שנקרב ג"כ בו ביום באחד בניסן, לא הותר זאת.

והנה כאשר שמע משה את דברי אהרן שאמר 'אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות' (לשון רש"י) - אזי 'וישמע משה וייטב בעיניו' - 'הודה ולא בוש לומר לא שמעתי'.

כאן בפרשה זו בא הגילוי הראשון של 'תורה שבעל פה' מפי אהרן הכהן, שחילק מדעתו ומסברתו כי דברי משה בשם ה' נאמרו רק כלפי 'קדשי שעה', אבל כלפי 'קדשי דורות' הבין מעצמו שלא יחולו בו אותם הדינים שנאמרו למשה. כי אמנם עצם הדיבור של משה מפי ה' היה לאכול היום שעירי הקרבנות, ודיבור זה כולל לכאורה כל הקרבנות שהוקרבו בו ביום, אבל אהרן חילק מדעתו את עצם הדיבור, והבין כי קדשי דורות אינם בכלל זה. ומשה אמר כנגדו 'לא שמעתי' (רש"י) אך למעשה שמע את סברתו של אהרן וייטב בעיניו. וכלשון המדרש (ויק"ר יג, א): 'וישמע משה וייטב בעיניו - הוציא כרוז לכל המחנה ואמר, אני טעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולימד לי'.

וזהו אשר מבואר בספרים שאהרן הכהן הוא התחלת תורה שבעל פה, על דרך הנאמר עליו 'והוא יהיה לך לפה' (שמות ד, טז), וכך היה דרכו תמיד, כמו שכתב הגר"א 'משה היה אומר ההלכה בסתימות ואהרן מפרשה' (אבן שלמה יא, ה). 'מדת אהרן הכהן הוא קדושת תורה שבעל פה, כמו שנאמר תורת אמת היתה בפיהו וגו' כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו' (רבי צדוק הכהן, פרי צדק לחנוכה אות ה). וכן אמר משה בברכתו לשבת לוי - "וירו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" (דברים לו, ז), שיש כח מיוחד לכהנים להורות הוראה מדעתם ומפיהם, בבחינת תורה שבעל פה.

זכה אהרן הכהן להשיג מדעתו לכיון דעת ה' גם במה שלא שמע משה מפורש, כלומר, כל המצוות ששמע משה נאמרו לישראל ולכהנים כצורתם וכהויותם, והם הם 'תורה שבכתב', בדיוק כפי ששמעם מפי ה', אך אהרן החכים בתורה והשיג סברא והבנה שהיא בעצם בחינה של תורה שבע"פ, כענין שמצינו 'דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחביריו' (במד"ר יט, ו).

ואם כן בפרשה זו נזכרת בתורה שבכתב סברא

עזים ושעיר נחשון הותר להם גם שעיר ר"ח אע"פ שאינו מקרבנות 'היום'.

אמנם אהרן הכהן יצא לחדש, דגם מצב האנינות עצמו יכול להתחלק בין קרבן לקרבן, שרק כלפי הקרבן שבא בשביל המילואים, ביחס לזה אינו בגדר מצטער ומתאבל. כי הקרבן של חידוש המקדש דוחה ממנו את מצב האנינות, שכן המיתה הזו רק הוסיפה בקדושת המשכן והכהונה וממילא לא יתכן שתיחפס כצער כלפי קרבנות המילואים. אבל עדיין כלפי שעיר ר"ח מסתכלים במבט שונה, וכך חידש למשה סברא עמוקה לחלק בתוך היתר האנינות גופא, שאכתי תלוי כלפי איזה קרבן עסקינן. ועל ההעמקה הזו נאמר: 'וישמע משה וייטב בעיניו'.

וכאמור, עצם הסברא לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות כבר היתה בדעתו של משה, אבל לא הכריע כן כי סבור היה דראויה היא חביבות ושמחת המילואים לשכוח כל צער ואבל שיש. אבל אהרן דייק דרק כלפי המיתה שיש בה משום "בקרובי אקדש" היא אינה פוגמת לקרבנות של "מקדש" היינו קרבנות המילואים, אבל כשם שמיתה אחרת שאינה שייכת לקדושת המקדש, יתכן שהיה מקום לנהוג בה בכל דיני אבילות, כך גם קרבן אחר שאינו מכלל קרבנות המילואים.

ונמצא כי "וידום אהרן" לא היה תיאור מציאות קיימת, אלא היתה זו דממה שיסודה ברוממות קדושת כהונתו ושגב קדושת המקדש, ואך קביעות התורה וההלכה היא אשר הדריכה אותו בכל הרגשותיו, והיא אשר השכיחה את אבילותו אנינותו, ולדבר זה יש שיעור מדוייק התלוי בסברא עד היכן מגיעה מניעת האבילות - ואהרן עצמו חידש שביחס לקרבן אחר לא יאנק דום על מיתת בניו.

* * *

וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'.
וישמע משה וייטב בעיניו (י, יט-כ)

כמובא לעיל על פי הנתבאר בחז"ל (הובא ברש"י), היה כאן ויכוח בין משה ואהרן, אם רשאים לאכול את שעיר מוספי ראש חודש באנינות. אם כשם שהותר להם לאכול קרבנות היום באנינות אף שעיר זה מותר, כך סבר משה, ואולם אהרן אמר לו שרק 'קדשי שעה'

השרצים האסורים, כאשר בפרשת ראה לא הוזכרה הגדרה זו כלל גם לא על השרצים.

הרי לפנינו, שבפרשת שמיני המאכלות האסורים הם מצד שיקוצם שהם נקראים 'שקץ', ואילו בפרשת ראה איסורי המאכלות הם מצד תיעובם שהם נקראים 'תועבה'. והרי הם שני גדרים לסיבת איסורם.

[ואין צריך לפנים שמוכח מכאן ביותר כי איסורי המאכלות אינם מסיבת רפואה ושאר ענייני טבע גשמי, כמו שביארו מקצת המפרשים, אלא מצד קדושת ישראל עליהם להתרחק מכל תועבה ומכל שקץ, כמו שאר איסורי תורה שהם בכלל קדושה, וכמו שבחתימת פרשה זו האריכה התורה בקדושת ישראל - "כי אני ה' אלוהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ. כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוהים והייתם קדושים כי קדוש אני" (יא, מד-מה), ואף הרמב"ם בידו החזקה הכליל מאכלות אסורות לצד איסורי ביאה וכללם בספר 'קדושה'].

ואכן פרשה זו שבה חוזר ומודגש שוב ושוב שהמאכלים האסורים מחמת 'שקץ' הם, הרי מקומה יאות לספר ויקרא שהוא ספר ממלכת כהנים וגוי קדוש, היינו כל ענייני הקדושה השייכים בעם ישראל (כמו שהארכנו בפרשת ויקרא), ולכן ההיפך מן גוי קדוש הוא מי שמתגעל בשיקוצים. אבל בספר דברים הוזכר צד התיעוב שבדבר. ומכיון שגדר זה נוסף ונתחדש בספר דברים משמע שמלבד מה שהם 'שקץ' הרי להם גם צד איסור נוסף מפני שהם 'תועבה'. כי בדרך כלל איסורי התורה שנזכרו בספר משנה תורה הם הוספה על מה שכבר שנה לנו בשאר החומשים. אף כאן התועבה שבהם היא הוספה על השיקוץ שבהם. וכן משמע מלשון "שקץ תשקצו ותעב תתעבנו" (דברים ז, כו) שמתחיל בשיקוץ ומסיים בתיעוב, משמע שהתיעוב היא הוספת ריחוק על השיקוץ, כפי שנטקם הכתוב בדרך לא זו אף זו.

וזה גם הטעם שבספר דברים התחילה התורה בצד האיסור, ורק פירטה להלן את הדברים המותרים, כמו שאמר (דברים יד, ג-ו) "לא תאכל כל תועבה. זאת הבהמה אשר תאכלו... וכל בהמה מפרסת פרסה" וגו'. כלומר, שטהרת נפש יתירה נדרשת מבני ישראל להתרחק מכל אכילה שיש בה צד תועבה, והכל בכלל

והבנה של תורה שבעל פה, מפי אהרן הכהן ובהסכמת משה רבינו. וכבר הובאו למעלה דברי האור החיים (י, טז) כי גם משה הסתפק בדבר, ולא החליט בדעתו להתירו באכילה, ומה שקצף עליהם מפני שעשו הדבר מדעתם. ולפי זה אהרן הכריע במה שמשה רבינו הסתפק מה נכלל בגוף הדיבור שלו. זוהי הבחינה המחודשת של תורה שבעל פה, שהחכם בתורה מכריע בין הספיקות במקום שיש לפרש את הדיבור הנבואי עצמו לכאן ולכאן, ועל זה גדול כח החכמה להכריע הספיקות.

והנה התגלות זו של התחלת תורה שבע"פ היתה באחד בניסן ביום שהוקם בו המשכן, ויש לבאר שהדברים קשורים ושייכים אהדדי, שמאחר שיש משכן והקב"ה שוכן בתוך בני ישראל, אזי יש כבר יכולת וכוח בלב, וגם ניתנה רשות, לסבור דברי התורה בבחינת תורה שבעל פה ולהכריע הלכה על פיה. ואכן בימי שלמה המלך שהיתה התרחבות בהתגלות זו, עד שנאמר עליו "חכם בני ישמח לבי" (משלי כז, יא), כי בבית עולמים הוקבעה השראת השכינה בישראל, וכתוצאה מכך גם הוקבעה תורה שבעל פה ביתר שאת.

* * *

דבר אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ (יא, ב)

כאן בפרשתנו התחיל הכתוב מיד עם החיות והבהמות אשר יאכלו, וכן חזרו ונשנו החיות והבהמות האסורות לאכילה בפרשת ראה. ויש להבחין, שבפרשה שם מתחיל הכתוב בכותרת - "לא תאכל כל תועבה" (דברים יד, ג), לומר שיש מאכלות אסורים של תועבה, ורק לאחר מכן ממשיך ואומר (שם פסוק ד) "זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים" וגו'. וכאן נשמטה ההקדמה של איסור התועבה במאכלות אסורות, וכלל לא הוזכר שם תועבה בכל הפרשה הארוכה שלפנינו.

מאידך בפרשה דידן נזכר מושג אחר המגדיר חלק מהמאכלות האסורות - 'שקץ'; 'ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו' (פסוק יא), "ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם" (פסוק יג), "כל שרץ העוף ההולך על ארבע שקץ הוא לכם" (פסוק כ). ועוד כמה פעמים נזכרה מלת 'שקץ' כלפי

זהירות זו, אלא שזאת הבהמה והחיה אשר תאכלו, עשרה מינים בלבד, ג' בהמות [שור שה כשבים ושה עזים] וז' חיות [איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו זומר], רק הם יצאו מכלל תועבה ומותרים. משא"כ כל האחרים קיימים באיסורם.

גם סמיכות הפסוקים אחרי פרשת מאכלות אסורות שונה בין פרשה לפרשה, שאכן בפרשת שמיני הסמיך הכתוב כל הלכות ופרטי דיני טומאת הנבלה, ומסיים (יא, מד) "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיהם בכל השרץ הרומש על הארץ". אמנם בפרשת ראה מיד אחר המאכלות אסורות בא הפסוק (יד, כא) "לא תאכלו כל נבלה וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו", כאשר איסור אכילת נבלה לא נזכר בשמיני כל עיקר [כי אם דיני טומאתה בלבד].

והביאור בזה, כי כאן בפרשת 'שקץ' עסקינו, לכן באו דיני טומאה וטהרה ופרטיהן, שכן גם סיאוב הטומאה קשור לגדר 'שקץ' ומאותו סוג הוא, שאין איסורם משום 'תועבה' אלא שהנפש העדינה והקדושה משתקצת הימנה, וכל ענין השיקוץ היינו שיש להתייחס כך אל הדברים הללו, כמודגש בלשון התורה כאן: 'ואת נבלתם תשקצו' ואת אלה תשקצו מן העוף' אל תשקצו את נפשותיכם, היינו נתינת יחס של שיקוץ לדברים הללו. אבל שם בספר דברים ובפרשת אכילת 'תועבה' עסקינו - שהתועבה היא תואר על עצם המעשה או החפצא, שלא כתוב בלשון 'תתעבו' וכדומה אלא היא תועבה בעצמותה, שהמעשה מתועב - שם הרחיב הכתוב גם באיסורי אכילת נבלה ובשר בחלב, כהרחבה על איסורי אכילת תועבה.

וא"כ אפשר שגדר ההוספה בחומש דברים היא, שיש גדר מחודש במאכלות אסורות, אשר לאור מעלת בני ישראל שהם בני לה' [שזה עניינו ותוכנו של ספר דברים, כפי שמבואר אצלנו במקו"א], עליהם לראות ולהתייחס אל המאכלות האסורים, לא רק כשיקוץ לנפש אלא כחפצא של 'תועבה'. וזהו סלסול ועילוי בחומרת מאכלות אסורות, שמלבד גדר השיקוץ שבהם נוסף עליהם גדר תועבה.

ואכן איסור האכילה של בשר בחלב [הנוסף על איסור הבישול המפורש בתורה] יש שלמדוהו מקרא ד"לא תאכל כל תועבה" הנאמר שם בפתיחת הפרשה (דעת רב אשי חולין קיד). ואכילת בשר בחלב לא שייך לגדר שיקוץ, וכל מה שיש מקום לאיסור אכילתה הוא משום 'תועבה', כלומר שהתורה מרחקת את אכילתו, אבל לא נראה לומר שעקב התערובת הזו נוצר כאן דבר משוקץ.

והנה בדרך זו יבואר לנו מדוע איסור אכילת 'שרצים' נכתב רק כאן בפרשת שמיני ולא בפרשה המקבילה שבספר דברים.

והנה חז"ל כבר עמדו על הטעם שנשנתה פרשת מאכלות אסורות בספר דברים - 'למה נשנו, בבהמה - מפני השסועה, ובעופות - מפני הרָאָה' (חולין סג). ולפי האמור צריך לומר דהוספות הללו יש בהם סיבת האיסור של תועבה ואין בהם סיבת האיסור של שקץ, ועל כן נכתבו רק בפרשת ראה ולא בפרשת שמיני. והיפך משרצים שיש בהם רק סיבת האיסור של שקץ ולא נכתבו בפרשת ראה שאין בהם יסוד האיסור של תועבה.

בעניינא ד'דומא

קרבן העומר ושתי הלחם כהמשך לחג המצות

אל הכהן. והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן (ויקרא כג, ט-יא).

תוכנו ועניינו של מצות העומר, הוא להביא לפני ה' קרבן הודאה ומנחת ביכורים על ראשית הקציר. כענין תרומה חלה וביכורים וראשית הגז, כי הכלל הוא 'כל ראשית לה'. וכשמתיחלים לעסוק בקציר

הקשר בין קרבן העומר לחג המצות

וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ראשית קצירכם

התבואה אשר גדלה בארץ ה' - ארץ ישראל, נצטוונו להביא את ראשית תבואת הקציר ולהקריבו לכבוד ה', ולהכריז בכך כי הכל משלו ומשלו נתנו לו.

ונראה, שהעובדה שזמן קרבן העומר, במועד חג הפסח הוא, ונודמנו שניהם לפונדק אחד, היינו משום שיש קשר פנימי בין מצות העומר לעניינו של חג הפסח.

והיינו על פי מה שביארנו במקו"א (בן מלך) - חג המצות שער ב מאמר ט) כי עניינו ומהותו של 'חג המצות', הוא 'חג הלחם', כלומר חג על מה שיש לנו קיום עצמאי על ידי שאנו עם ה', ומזונונו בא לנו מאת ה'. ובה מבוטאת היטב השייכות שבין הדברים, כי שמחת לחם החירות שבמצה שאנו חוגגים ומודים לה' בחג המצות, היא אותו ענין של שמחת התבואה החדשה שמבטאים ומודים עליה לה' בקרבן העומר.

קביעות חג המצות על פי ביטול העומר

והנה בזה יבואר ענין תמוה שמצינו בדרשת חז"ל בפסוק בפרשת ראה - שמור את חודש האביב ועשית פסח וגו' (דברים טז, א), שממנו ילפינן דין עיבור שנים, דהיינו שמעברין את השנים בכדי שהעומר יהיה בשל בשדות. וכמו שפירש רש"י שם - מקודם בואו שמור שיהא ראוי לאביב, להקריב בו את מנחת העומר, ואם לאו עבר את השנה. הרי להדיא שמנחת העומר שייך הוא לחג הפסח. ולכן זמן הפסח נשמר להיות באביב של התבואה, כדי שתתקיים בו מצות העומר בזמנו. ומוכח כי העומר הוא מדיני המועד, והוא בא בקשר אחד עם מועד חודש האביב.

דיני אכילת מצה נלמד מדיני חדש

וכן יש להוכיח זאת ממה שפירשו חז"ל את הפסוק - ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך (שם ח). ואמרו בגמרא (מנחות טו.) שפסוק זה לענין אכילת תבואה חדשה נאמר, שכן כאן נאמר ששת ימים תאכל מצות, ובפרשת בא נאמר שבעת ימים תאכל מצות - הא כיצד, מצה שאי אתה יכול לאכלה שבעה מן החדש, אתה יכול לאכלה ששה מן החדש.

ויש לתמוה, והלא כל דיני חדש מקומם הוא בפרשת העומר, היכא דכתבי - ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה (ויקרא כג, יד). ואילו כאן מדבר במצוות חג המצות, ואינו ענין לאיסור 'חדש'.

ועוד מה משמיענו הכתוב שלא נאמר בפרשת העומר ומה נתחדש כאן.

קרבן העומר וחג המצות - רעיון משותף

אלא מבואר בזה להדיא שאכילת החדש, יש לו שייכות לענין אכילת המצה בפסח, ולפי מה שביארנו הרי מובן שעניינם אחד הוא. דהיינו - שמחת היתנו סמוכים על שלחן ה', ואשר לכך גם מקריבין את העומר. כי מאותו הטעם שעושים חג המצות על זה שהקב"ה פדאנו מבית עבדים, ונעשינו סמוכים על שלחן ה' אשר מתתה הוא המכנסנו ונותן לנו כדי סיפוקינו, הרי מאותו הטעם עצמו כשמוגיע זמן הקציר חוגגים אנו את ראשית הקציר, על הלחם שנותן לנו פרי ארץ ה' - ארץ ישראל. והנה שמחת ראשית הקציר הוא המשך לחג המצות, אשר ביציאת מצרים היתה בלחם ה' בסעודת הקודש במצרים ואכילת המן במדבר, והמשכה הוא אכילת לחם ה' - פרי ארץ ה'. ושתי אכילות אלו עניינם אחד - היותנו עבדי ה' הסמוכים על שולחנו. ומצטרף ענין אכילת המצה לאכילת התבואה החדשה של השנה הזאת, והכל ענין אחד.

חג השבועות - חג לחם הארץ

והנה גם בחג השבועות חוגגים על ענין זה, וכדכתיב בתורה שהוא - 'חג הקציר' - על קציר ארץ ישראל. העומר הוא מנחה על ראשית הקציר, ואחר תקופה של שבעה שבועות קציר, חוגגים על כללות הקציר את 'חג הקציר', ומביאים מנחה חדשה לה'.

החג הוא על הדרגה העליונה של לחם ה'. ונראה שזה הביאור, במה שכתב הרמב"ן (ויקרא כג, לו) כי חג השבועות הוא כיום שמיני של פסח, וספירת העומר כחולו של מועד. ולכן נקרא 'עצרת' בלשון חז"ל, שהוא עצרת וסיום לחג המצות. והיינו שהוא החג על שלימות נתינת המזון שיש לנו מאת ה', באופן של קיום מבוסס בארץ המבורכת.

בין חג המצות לשתי הלחם

בחג המצות מתבטא לחם ה', דווקא על ידי מצה. אשר הוא הלחם המיוחד לה'. אבל אחר כל עבודת חג המצות וספירת העומר, מעתה כבר ניתן לבטא את שמחת לחם ה' בלחם חמץ. מעתה כבר מכיר האדם כי גם לחם החמץ - לחם האדם המשופר ומוטעם, גם הוא לחם ה'. ומשום כך יש ענין מיוחד להביא לפני ה'.

את לחם האדם - לחם החמץ. "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה" □ סלת תהיינה חמץ תיאפנה ביכורים לה'."

שלא כשאר המנחות שנאסרה להביאן חמץ, הרי מנחת שתי הלחם באה דווקא חמץ. כי מחמת השמחה על ברכת ה' שנתן לנו, מעלים על שולחן המלך את לחם מאכלינו. כי בזמן זה ביטוי השמחה הוא ע"י לחם

חמץ, שהוא מאכל עם ישראל. [וכעין שמצינו בחג הסוכות אשר בו מנסכים מים למרות שהמים אינם עולים על שולחן מלכים, אולם מחמת שמחת המים שהם הדבר החביב באותו זמן, לפיכך גם המים עולים אז על שולחן המלך, וכמו"כ] בשבועות מחמת שמחת לחמם של ישראל, גם החמץ עולה אז על שולחן ה' מתוך הודאה על שהקב"ה זן ומפרנס אותנו תמיד.

חכמה ומוסר

שלא יהא לבך חלוק על המקום

בכח האמונה אין האדם מתמרמר

'בטחון' במשמעותו הכוללת, הוא שהשקפת חייו של האדם על כל הסובב אותו וכל המאורעות הפוקדים אותו, הם מתוך המבט האמיתי של האמונה וידיעת האמת שהקב"ה הוא המנהיג את עולמו, והוא מנהיגו כרצונו, וכל דרכיו צדק ומשפט. מידת הבטחון הוא באופן שאין אמונת האדם בה' כידיעה עיונית בעלמא, שמסכים למה שכתוב בספרים, אלא כל ענין וכל מאורע מתפרש אצלו מתוך השקפה זו, ורואה בעליל את יד ה' שבכל דבר, ומתייחס לכך בהתאם כפי האמת הפנימית. וגם רגשות נפשו פועמים לפי הנגזר מידיעה ואמונה זו.

בכח ידיעת האמת וההשקפה הנכונה יש ביד האדם להתגבר על המאורעות והנסיגות הקשים ביותר רחמנא ליצלן, ועל ידם יוכל להבליג על צערו, ולהישאר איתן בדעתו ושלם ברוחו, גם אם יעבור עליו מה. ולא רק מתוך השלמה כפויה אלא מתוך הסכמה מדעת וקבלה מרצון.

והנה מעצם הכאב אל לו להתעלם ולהיות מבעט בסיורים, כי אם להתייחס אליו ולקבלו באופן הראוי. אולם הרי עיקר השבר הפוקד את האדם לרגל המקרה המצער, הוא מצד ההתמרמרות והכעס שמתעורר בקרבו, מדוע אירע לו דבר זה, ומשום מה דווקא בו פגעה מידת הדין. ועל האדם להתחזק ולהתבונן בידיעות האמונה ובמבט הנכון, וירגיע את נפשו וירפא לשברון לבו וישקט את סערת רוחו.

והנה, יש כמה חלקי התבוננות בדבר, אשר כל

אחד מהם כשלעצמו בידו להביא אותו שיהא מרוצה לקבל את הדין באהבה ובשלוות הנפש. ראשית על האדם לזכור שהקב"ה הוא טוב ומיטיב ומנהיג את העולם במידת הרחמים והחסד, והרי הוא יתברך מקור הרחמים והחסד, ומאתו לא תצא הרעות. ואם כן הרי וודאי וברור שכל מה שנעשה עמו הרי זה לטובתו ולמענו, ומי כהשי"ת יודע מה טוב עבורו.

ועוד יש לאדם להתבונן מאחר שמשפט ה' הוא אמת וצדק, הרי נאמן עליו שופט כל הארץ, וברי לו שכל מה שנהגים עמו הריהו במשפט צדק וביושר האמיתי המושלם והמוחלט, ובוודאי האדם הישר חביב אצלו לקבל את דינו ואינו רוצה שיעוותו את דינו מכפי הראוי.

ובר מן דין, עצם הדבר שכך הוא רצונו יתברך ובאופן זה הוא חפץ להנהיג את עולמו, הוא עצמו סיבה שיהיה האדם מסכים ומרוצה מכל מה שנעשה עמו.

התבוננות בציור חי מפעיל את הרגשות

ובכדי שהדברים יפעלו על רגשותיו ויחלחלו אל לבו, ניתן לאדם לצייר את הדבר לעצמו באופן מוחשי, ויחשוב אילו נגלה אליו הקב"ה בכבודו ובעצמו, ושואל לדעתו, האם מסכים שיעשו עמו כך וכך, כי לטובתך שיארע לך כך. והנה אין ספק שכל אדם שהיו שואלים אותו, היה מסכים ואפילו דורש שיעשו עמו כן לטובתו ולמענו. ואז וודאי לא היה מתרעם על אשר קרו אותו כאלה, שהרי הוא עצמו הסכים וביקש שכן יעשו עמו. ולמרות שאין מתייעצים עם האדם בטרם שמביאים

נחת רוח לפניו

וכן יצייר לעצמו כלפי עצם הדבר, אילו אמר לו הקב"ה שכך עלה ברצונו, ומשום איזה טעם נעלם, יהיה נחת רוח לפניו מכך שיארע לו המאורע הזה, אולם נותן את הדבר לשיקולו שיתיישב בדבר במשך כמה ימים, האם יהיה נאות לקבל עליו זאת, ובאם לא יסכים לא יעשו לו כן. האם יהיה מי שיפקפק בדבר ולא יסכים לתת את כל מאודו בכדי לעשות נחת רוח לפניו, הרי בלי שום ספק יהא נכון כל אחד לוותר על כל אשר לו, בכדי שיתמלא רצונו יתברך.

ופשוט שכל הדברים האמורים אינם רק על מאורעות מיוחדים, כי אם גם על כלל סדר חייו של האדם, כגון מידת קשיי פרנסתו, מזג גופו ובריאותו, וגידול בניו ושלום ביתו, הצלחתו ומעמדו בין הבריות, כשרונו וחכמתו, וכדומה. שכל אלו נקבע לאדם מלמעלה ברצון עליון ובהשגחה מדוקדקת עשויים באמת וישר.

ואף שכל הדברים נעשים עמו אפילו בלי לשאלו, אבל הקב"ה בוחן לבות יודע אם היה מסכים לכך והרי זה כמו ששאלו, וכאשר מקבל את הדברים ברצון ובאהבה, נחשב הדבר כאילו שעל ידי שקיבל על עצמו עשו עמו כל זאת, והרי הוא כמי שעקד את עצמו על גבי המזבח למען רצונו ית"ש. והבן.

ומסופר על אחד מגדולי הצדיקים ששאל את תלמידיו אילו היה הקב"ה נותן לכם להנהיג את העולם איזה תיקונים הייתם מכניסים בו. ואמרו כמה עניינים הצריכים תיקון בעולם. ואמר להם רבם, ח"ו, העולם כפי שהוא הוא הנכון ביותר שהרי הקב"ה ברא אותו ומנהיגו באופן הכי מתוקן ורק כך היה מוכרח להיות.

ולאמיתו של דבר על האדם להתבונן שאין זה העולם שלו, ואף הוא עצמו אינו אלא חלק קטנטן ואורח לרגע, והקב"ה שהוא אדונו ומנהיגו של עולם יודע את אשר לפניו, וכל אשר נעשה בדיקו כך היה צריך להיות, כי גבהו מחשבותיו, והכל לפי התכנית

עליו את המאורע, אולם אם יתבונן כנ"ל, בוודאי תנוח דעתו ויתחזק ברוחו, שהרי סוף כל סוף עשו כפי רצונו, וכביכול שמעו בקולו גם בלי לשאול את פיו.

משפטו אמת וצדק

כך גם יש לו לצייר לעצמו אם היה מגיע אליו גילוי מלמעלה, שעל פי האמת והנכון והצדק, ראוי שיארע לו כך וכך, ושואלים אותו שיתיישב בדעתו האם הוא אכן מסכים שיעשו לו כפי האמת והמשפט, הנה וודאי אין ספק שהאדם היה מסכים לכך. [ולא רק משום שאין לו ברירה, אלא] משום שמידת האדם הישר לרצות שהדברים יתנהלו כפי הראוי והאמת ושהמשפט לא יעוות. והרי זה כפורע חובו, שאף שהוא סובל מכך, הוא מוכן להקריב את עצמו ולאבד את חלקו אם כך הוא האמת והצדק.

ועיין בגמרא - נחמתא דבבלאי גידופא הוא, דאמרי, מאי אפשר למיעבד, הא אפשר למיעבד עבדי (ב"ק לח.). ובים של שלמה שם - פירוש, כשאומרים מאי אפשר למיעבד, הכי פירוש, קשה עלינו הדבר מאד אבל אין כח בידינו ללחום עם הקב"ה. משמע שאילו היה כח בידיהם עבדי, בתמיה. א"כ הם מתרעמים על מידותיו של הקב"ה, ונראה בעיניהם כאילו שלא כדין המיתו. בשלמא מלך בשר ודם, אם המית בנו של אחד, ודומה להם שלא כדין המיתו, וקשה להם המיתה, יכולים לנחמו מאי אית לך למיעבד, וכי בידו לריב ולנצח המלך. אבל אלף הבדלות במלך מלכי המלכים, שכל דבריו משפט, ובוודאי כדין המית, כי אין עוולה לפניו. ע"כ מחוייבים לקבל גזירת המקום מאהבה, ולברך על הטובה.

והיינו מה שדרשו חז"ל בפסוק - ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך - שלא יהא לבך חלוק על המקום (רש"י דברים ו). כלומר שישכים בכל לבבו עם הנהגת הקב"ה ולא יפקפק בצדקת הדבר, ויהיה מרוצה מההנהגה שהקב"ה מנהיג בה את עולמו.

יום אירא אני אליך אבטח

לרגל מצב המאורעות בעולם ה"י והדאגה האופפת רבים ולרגל הביקוש הרב שהתעורר בציבור לדברי החיזוק של רבינו זצ"ל אשר חקוקים בספר

"בן מלך - בטחון"

אשר נודע כוחם הגדול לעודד ולחזק ידיים רפות ורבים מעידים כי הלימוד בספר זה הפך את חייהם אשר נשתנו לטובה לאין ערוך

וכן הספר

"בן מלך - חכמה ומוסר"

המדריך את אורח חייו של יהודי

הננו להודיע כי ניתן להשיגם בחנויות הספרים

וכמו כן ניתן להשיגו אצל הנציגים בקהילות או לתאם אצל הנהלת המכון 054-8422488

חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים אל ה'

בברכת התורה

הנהלת "מכון כתבי בן מלך"

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

שלוחה 1-3-5

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע ובענייני דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך

הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת

לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

בחסות לוצקין ביטוחים

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com